

Tussen buurt en maatschappij

1 oktober 2012

Ferdinand Tönnies beschreef 125 jaar geleden in zijn boek *Gemeinschaft und Gessellschaft* de ontwikkeling van de 19e-eeuwse samenleving van kleine hechte groepen (gemeenschap) naar een samenleving gedomineerd door de economie, specialisaties, anonimiteit en grootschaligheid (maatschappij). Alle ogen zijn weer op de veerkracht en verantwoordelijkheid van de burger en zijn omgeving gericht, nu de 'Gesellschaft' uit haar voegen barst.

Vanuit de ramen van ons kantoor kun je de vlaggen op het theater zien wapperen: Carré 1887-2012. Dit cultuurpaleis is heden ten dage nog even actueel en 'in' als 125 jaar

geleden, toen Oskar Carré met zijn circus begon. In hetzelfde jaar publiceerde Ferdinand Tönnies zijn boek *Gemeinschaft und Gessellschaft*. Daarin beschrijft hij de ontwikkeling van de 19e-eeuwse samenleving van kleine hechte groepen, waarin ambachten, zelfvoorziening, onderlinge hulp en solidariteit, en kleinschaligheid centraal staan (gemeenschap) naar een samenleving gedomineerd door de economie, specialisaties, anonimiteit en grootschaligheid (maatschappij). Tönnies verbond geen oordeel aan de ontwikkeling van Gemeinschaft naar Gessellschaft. Hij beschreef het als een fenomeen. Ook dit fenomeen lijkt mij nog steeds zeer actueel.

Somber zorgnieuws

Vijftien organisaties, met namen waarover de journaallezer struikelt bij het uitspreken van alle afkortingen, slaan de handen ineen en [weten 1,2 miljard bezuiniging in de zorg op te hoesten](#); een druppel op een gloeiende plaat. De [SER brengt een advies uit](#) dat structureel de zorgkostenexplosie moet temperen. [Wachtlijsten zijn volgens De Volkskrant van 28 september geen taboe meer](#); sterker nog een aantal hoogleraren kwalificeren ze als noodzakelijk om de burger in het gareel te houden en tot tien te laten tellen voordat hij het waagt de zorg op te zoeken. Klaas Knot, onze hoofdbankier, noemt in *De Telegraaf* de zorg een bedreiging voor de economie. Het bekend maken van de hoogte van een premie van een ziektekostenverzekeraar is in dezelfde week nationaal nieuws. Een enorme zorgenwelzijnsector waarin meer dan een miljoen mensen werkzaam is, wacht met spanning af wat het nieuwe regeringsbeleid gaat brengen voor de zorg. En tussen dit alles door vernemen we het standpunt dat onze ouderen in de langdurige zorg in de steek worden gelaten en het nieuws van weer een nieuwe medische 'doorbraak' in een bepaald specialisme.

Kneuterige oplossingen

Het is geen toeval dat alle ogen op de burger en zijn eigen veerkracht en verantwoordelijkheid in zijn sociale omgeving zijn gericht, nu de 'Gesellschaft' uit haar voegen barst. Dus hielden we op 22 september weer onze nationale burendag. Er zijn wat kopjes koffie gedronken en barbecues genuttigd, veelal met subsidie. Onder de naam Urban Farming zijn moestuinen in de stad een hype, op Park(ing) day wordt in een stad als Amsterdam zonder slag

of stoot een parkeerplaats opgeofferd voor groen. We hebben in de hoofdstad zelfs een prachtige ouderencoöperatie onder de naam Stadsdorp zuid. Kneuteriger kan het bijna niet in een stad die zich wereldallure aanmeet. Kleinschalige initiatieven in zorg en welzijn schieten als paddenstoelen uit de grond en worden vaak, juist ook door nationale politici, aangewezen als goede voorbeelden. Recentelijk mochten wij onszelf met zorgvisite.nl in het boekje *Ouderen, de generatie van de toekomst?* van Movisie presenteren in het kader van de Diversiteitsprijs, met een gezellig, moederlijk voorwoord van Jetta Klijnsma.

Gemeinschaft in woonservicegebieden

In dit verband is ook de presentatie van [het grootschalige onderzoek naar de effecten van woonservicegebieden](#) noemenswaardig, een verschijnsel waaraan ik al meermaals aandacht heb besteed in deze column. Als conclusie kwam naar voren dat ouderen die in een woonservicegebied wonen zich beter voelen en gezonder blijven dan ouderen die in niet in een dergelijke wijk wonen. Voor professor Joris Slaets van het Universitair Medisch Centrum Groningen was deze conclusie aanleiding scherpe kanttekeningen te plaatsen bij zijn eigen professie, de geneeskunde. Interventies op het terrein van welzijn dragen feitelijk veel meer bij aan het welbevinden en de gezondheid van ouderen dan de medische specialistische interventies bij ouderen. Ook na dit uitvoerige en grootschalige onderzoek blijf ik met de vraag zitten wat nu precies een woonservicegebied is (uit eigen onderzoek blijkt dat ouderen zelf meestal niet weten dat ze er al dan niet in wonen). Maar hoe dan ook, het moge duidelijk zijn dat er een niet te stuiten hang is naar kleinschaligheid, onderlinge solidariteit en sluitende voorzieningen op overzienbaar niveau: Gemeinschaft in de dop.

Gelijkwaardige bondgenoten

We moeten het welzijn in de buurt zeker proberen te bevorderen met kleinschalige initiatieven. Maar daarmee zullen we nooit kunnen voorkomen dat een individu met een kwaal de best beschikbare specialistische zorg wenst te ontvangen, waar dan ook. We kunnen stimuleren dat burens elkaar helpen. Maar als een hulpvraag structureel wordt, zal die ook structureel dus via het systeem moeten worden opgelost. De uitdaging is Gemeinschaft en Gessellschaft aan elkaar te verbinden. Ik pleit niet voor een nieuwe Nationale Dialoog, maar wel voor een gespreksklimaat waaraan Gemeinschaft en Gesellschaft als gelijkwaardige bondgenoten deelnemen. Zo bekeken hebben we niet gek gestemd, als een VVD/PvdA-regering de uitkomst van de verkiezingen wordt.

Hetti Willemse

www.publicarea.nl

www.zorgvisite.nl

Lees meer:

[Weblog Hetti Willemse](#)